

Textus: Bír 20: „Izráel fiai valamennyien kivonultak, és összegyülekezett az Úrhoz Micpába egy emberként az egész közösség, Dántól Beérsebaig, meg Gileád földjéről is. Az egész népnek, Izráel valamennyi törzsének a vezetői előálltak Isten népének a gyülekezetében, amelyben négyszázezer kardforgató gyalogos volt. Meghallották a benjáminiak is, hogy Izráel fiai fölvonultak Micpába. Izráel fiai ekkor azt mondták: Beszéljétek el, hogyan történt ez a gaztett! Megszólalt a lévita, a megölt asszony férje, és ezt mondta: Bementem a benjámini Gibeába, én és a másodfeleségem, hogy megszálljak ott éjszakára. A gibeai polgárok azonban rám támadtak, és éjjel körülvették miattam a házat. Engem akartak meggyilkolni, aztán másodfeleségemmel erőszakoskodtak úgy, hogy belehalt. Ezért fogtam a másodfeleségemet, földaraboltam, és szétküldtem Izráel örökségének egész területére, mert fajtalan és gyalázatos dolgot követtek el Izráelben. Ti mindnyájan Izráel fiai vagytok, tartsatok tehát nyomban tanácsot ebben az ügyben! Erre az egész nép egy emberként felállt, és azt mondta: Senki se menjen sátrába, és senki se térjen haza! Mert most ez a teendőnk Gibeá dolgában: sorsot vetünk ellene. Megbízunk tíz embert száz közül, százat ezer közül, ezret tízezer közül Izráel mindegyik törzséből, hogy szerezzenek útravalót a hadinépnek. Azután megtámadjuk a benjámini Gibeát, és elbánunk vele, amiatt a gyalázatos dolog miatt, amelyet elkövetett Izráelben. Így gyülekezett össze együttesen, egy emberként minden izráeli férfi a város alá. Izráel törzsei embereket küldtek Benjámintól egész törzsébe ezzel az üzenettel: Micsoda gaztett történt tinálatok! Most azért adjátok ki azokat az elvetemült gibeai férfiakat, hogy megöljük őket, és így takarítsuk ki a gonoszt Izráelből! De a benjáminiak nem akartak hallgatni Izráel fiainak, testvéreiknek a szavára. A benjáminiak összegyűltek városaikból Gibeába, hogy fölvegyék a harcot Izráel fiaival. Azon a napon huszonhatezer kardforgató embert számoltak össze a benjáminiak a városokból, Gibeá lakosain kívül, ahonnan hétszáz válogatott embert számoltak össze. Ebből az egész hadinépből hétszáz válogatott ember balkezes volt. Ezek mindnyájan hajszálpontosan tudtak parittyázni, sohasem hibáztak. Az izráeli férfiakat is összeszámolták: Benjáminton kívül négyszázezer kardforgató embert, csupa harcedzett férfit. (...) A benjáminiak is kivonultak Gibeából, és leterítettek azon a napon huszonkétezer izráeli embert. (...) kivonult ellenük Benjámintól Gibeából a második napon is, és leterítettek Izráel fiai közül újabb tizenhatezer embert, akik a kardforgatásban mind jártasak voltak. (...) Majd fölvonultak Izráel fiai a benjáminiak ellen a harmadik napon, és csatarendbe álltak Gibeánál, mint azelőtt. A benjáminiak is kivonultak a néppel szembe, és elszakadtak a várostól. Megint elkezdtek vágni a népet, mint azelőtt, és halálra sebeztek mintegy harminc izráeli embert a nyílt mezőn és az országutakon, amelyek közül az egyik Bétel felé, a másik Gibeá felé vezet. (...) Izráel fiai azon a napon a benjáminiak közül huszonötezer-egyszáz embert pusztítottak el, akik a kardforgatásban mind jártasak voltak. (...) A lesben állók pedig sietve betörték Gibeát; benyomultak a lesben állók, és kardélre hányták az egész várost. (...) Amikor tehát az izráeliek meghátráltak a csata közben, és Benjámintól elkezdte vágni őket, és halálra sebezett az izráeliek közül mintegy harminc embert, és már ezt gondolták: Nagyon megverjük őket, mint az első ütközetben! (...) Így esett el tizenhatezer benjámini ember, csupa vitéz férfi. (...) Az izráeliek pedig újra a benjáminiak ellen fordultak, és kardélre hányták a városban lakó embereket, állatokat: mindent, amit csak találtak. Az ott található városokat is mind lángba borították.

Kedves Testvérek! A Bírak könyve sorozat vége felé Izrael történetének egyik legsötétebb időszakához értünk. Az Isten szövetségétől való elszakadás, a bálványimádás gyümölcse, amit itt láthatunk. Az elmúlt vasárnap a 19. fejezetben egy szörnyű történet volt velünk, amiben azt láthattuk, milyen a bűn hatása: mikor tárgyiasul az ember és elveszíti emberi méltóságát, identitását: nem lesz arca (a történetben nincsenek nevek) és ebben az elveszettségben mivé is torzul. Ma pedig az van előttünk, hogyan lesz a közösség számára pusztító mindez, hogyan gyűrűzik tovább a bűn, a hazugság, a hamis büszkeség. Járjuk végig e történet főbb pontjait keresve Isten üzenetét s a megoldást számunkra: hogyan is lehet kiutat találni ilyen mélységekből?

I. A pusztulás áradata

A textust úgy olvastam fel, hogy kiemeltem az Igéből azokat a pontokat a részletes csataleírásból, ahol az emberi veszteségeket adja hírül a leíró. Talán érzékelhető ebből is a pusztítás mértéke: egy áradat, ami elsodort sokakat. De milyen út is vezetett ide?

1. „Az összes izraeli ... egy emberként jött ki és összegyűlt”, ahogy olvastuk Igénk elején: 400 000 fős sereg gyűlik össze: ilyen egységre rég (Otniel óta) nem volt példa. A filiszteusok ellen, külső ellenség ellen nem volt ekkora összefogás. Vajon mi ennek a motivációja? Sajnos nem Istenre, sem egy Isten által elhívott vezető, bíra hangjára hallgatnak, hanem egy mélyen erkölcsileg kompromittált lévítára, akiről az előző fejezetben hallhattunk. A lévita beszámolója a történetekről rendkívül öncélú, jól megírt, hogy elrejtse a saját részéről elkövetett bűnöket. Aláhúzza a borzalom helyszínét (4. vers), azt állítja, hogy „Gibeá emberei” (ahelyett, hogy „néhány gonosz ember”-t mondott volna, ahogy a 19:22-ben áll) „meg akartak ölni” (20:5), holott valójában meg akarták erőszakolni (19:22). Nem említi, hogy kegyetlenül feláldozta ágyasát, ahelyett, hogy megvédte volna, csak annyit jelent, hogy „megerőszakolták” (20:5). Senki, aki hallotta ezt a beszámolót, nem gyanította volna, hogy ő is hozzájárult másodfelesége halálához. A lényeg az, hogy míg a gibeai férfiak nyilvánvalóan gonosztevők, nyíltan és gyalázatosan bűnösök, a lévita erkölcsi magatartása, bár kifinomultabb, nem jobb.

2. Izrael egységes és „egy emberként” cselekszenek (20:8.11), és elkötelezik magukat, hogy hadsereget állítanak fel Gibeá ellen, hogy „megadják nekik, amit megérdemelnek”. Látható hát, hogy egészen elborult dolgokért képes az ember roppant egységekbe tömörülni: önmagában az egység, az összefogás nem jelent semmit: a rosszért, a pusztításért is össze tud fogni az ember. Először embereket küldenek Benjáminhoz, hogy adják ki az elkövetőket, hogy „tisztítsák meg Izraelt a gonosztól”. De ez több problémát okoz, mint amennyit megold. A benjáminiták „nem hallgattak rá”, hanem Gibeában egyesültek, „hogy harcoljanak az izraeliták ellen” (14. vers), és 26 700 katonát, köztük néhány kiváló csapatot (15-16. vers) hívtak össze, hogy szembe szálljanak a 400 000 izraelitával (17. vers).
3. Miért nem adja át a törzs egyszerűen a bűnösöket az igazságszolgáltatásnak? Nagyon érdekes, hogy mennyi bálványról olvastunk a Bírálk könyvében: itt egy újabb, aminek nincs személyneve, mint Baalnak, de évezredek óta kötözi az emberiséget és nem igazán tudunk szabadulni tőle. Ez az a bálvány, amely a leginkább rombolja az emberi egységet: a vérünk vagy a rokonságunk bálványa; a családom, hazám hozzáállásának kritika nélkül való elfogadása. Ez nem az egészséges családi lojalitást vagy hazaszeretetet jelenti, hanem azt az elvakult állapotot, amiben az ember isteníti, megkérdőjelezhetetlenné teszi és minden körülmények között védi családját, közösségét, hazáját attól függetlenül, hogy az helyes vagy helytelen dolgot cselekedett. A gibeaiak megsértették minden erkölcsi normát, a benjáminiták összezárnak, és nem engedik, hogy kívülállók hibát találjanak bennük. Amikor a vérünket, vagy bármilyen közösségünk érdekeit a közjó és a transzcendens erkölcsi rend fölé helyezzük, „saját” népünket istenítjük. A benjáminiták hamis büszkesége a szikra, ami berobbantja a választott nép tagjai közt a polgárháborút, így szabadul el a pusztítás áradata.
4. A polgárháború a 19-20. versekben kezdődik. A benjáminiták a hegyekben élnek, ami kedvez a védekező erőnek. Így bár számbeli fölényben vannak, az izraeliták csak egy-két törzset tudnak egyszerre küldeni harcolni a szűk térben, amelyet a benjáminiták védenek az első és a második napon (20, 24. vers). Mindkét alkalommal a benjáminiták legyőzik Izrael többi részét (21., 25. vers).
5. Végül az izraeliták felülkerekednek csellel. (42-47. vers). A győzelem teljes. De a mészárlás nem az. Visszatérve Izrael „minden várost karddal megsemmisített”: ez nem igazságosság, hanem népiirtás. Az igazságosság legfeljebb a gibeai huligánok kivégzését követelné, és esetleg a benjáminitákét, akik kiálltak harcolni értük.
6. Mi indokolta a benjáminiták lemészárlását? Ez a keserűség műve – amely nem egy szemet, hanem kettőt követel minden elvesztett szemért cserébe. A keserűség gyökere mindig bosszúvágyban virágzik. Törzsi vagy nemzeti szinten ez úgy néz ki, mint a Bírálk 20. Személyes szinten kevésbé tűnik szélsőségesnek. De a romboló hatása továbbra is valós, bár kisebb mértékű. És az egyetlen módja a keserűség elkerülésének a megbocsátás gyakorlása. Semmi más nem tudja kiirtani a haragot és a neheztelést.

II. A megbékélés útja

Így állít meg most minket ez az Ige. A bűn következménye, a meg nem bocsátás hozadéka a velünk maradó keserűség. Ezt olvassuk a Zsidókhoz írt levélben: „Ügyeljete arra, hogy senki se hajoljon el Isten kegyelmétől, hogy a keserűség gyökere felnövekedve kárt ne okozzon, és sokakat meg ne fertőzzön.” (Zsid 12, 15) Fel kell tenni magunknak a kérdést, hogy mi hozhat megbékélést egyéni és nagyobb közösségi, társadalmi szinten is? Hogyan lehet megbocsátani? Óriási téma és rögtön mindenki elkezdheti a saját sérelmeit vagy bevált módszereit hajtogatni. Az Ige, ami előttünk van komolyan megállít minket, hogy számot vessünk, hogy állunk a megbocsátás terén, hol vannak a megakadásaink és Isten hogyan lép be ezekbe a történetekbe? Ha nem gyakoroljuk a megbocsátást, akkor a bántás és bántódás köreit fogjuk járni. Tettesek és áldozatok leszünk egymás után, mindkettőt megtanuljuk, mindkettőt ismerjük. Ha nem gyakoroljuk a megbocsátást, akkor a bántásból megbántottság lesz, mely gyakran sértődést, megkeményedést eredményez. Ebből keletkezik s gyűlik fel a harag, amiből az igazság iránti vágy táplálkozik. Ez az igazság a saját igazságunk: az igazság helyreállására szomjazunk, de valójában az igazság egyéni interpretációjával lesz dolgunk. Ennek érvényesítéséből pedig újabb bántás fog következni.

Ha viszont belép a képbe Isten, ha vele járjuk az utunkat, ha elfogadjuk a kegyelmet s élünk Krisztust követve, akkor máshogy alakulhatnak a dolgok. A bántásból ez esetben is megbántottság fog következni s abból harag. Akár másokkal, magunkkal vagy Istennel szemben. De ezen a ponton beléphet Isten igazsága, ami rámutat arra, hogy vétettek ellenem. S arra is, hogy én miben vétettem. Ebből bűnbánat fakad s megtérés. Ezzel együtt a fájdalom megélése is megjelenik, ami Isten jelenlétében hordozható el igazán. Ezután történhet a bocsánatkérés, a megbocsátás – mindez Krisztus áldozatára nézve történik, s ebből fakadhat a megbékélés. A megbékélésben nagy szerepe van annak, hogy hiszem: Isten igazságos és igazságot szolgáltat.

Ennek a fényében hogyan látjuk saját magunkat, környezetünket, családjunkat? Ne menj tovább úgy, hogy ne lépnél ma Krisztus felé. Egyedül Ő tudja megállítani a pusztulás áradatát és hozhat belátást, megbocsátást, megbékélést. Könyörögni magunkért s a nemzetünkért is. Nagyon nehéz időszakban vagyunk, hat héttel a választások előtt. Élet-halál harcnak tűnik ez most és egyre inkább az látszik, akárhogy is alakul a végeredmény, a lövészárkok megmaradnak és a gyűlölet egyre nő testvér és testvér közt. Megbocsátásra és megbékélésre van szükség. Ahhoz viszont a bűn bűnnek nevezésére. Vigye végbe Isten az Ő jó munkáját bennünk s közöttünk!